

بررسی نقش تمایز یافتگی خود در پیش بینی الگوهای ارتباطی: نقش واسطه‌ای سرمایه‌های روانشناختی

محمد شریفی^۱، محمد جواد اصغری ابراهیم آباد^۲
و فائزه صلابانی^۳

ارتباط موثر بین زوجین به طور گسترده‌ای به عنوان جز موثری از رابطه‌ی زناشویی موفق شناخته می‌شود و نارضایتی از رابطه یکی از رایج‌ترین دلایل زوجین برای مراجعه به زوج‌درمانی است. هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش تمایز یافتگی خود با واسطه‌گری سرمایه‌های روان‌شناختی در پیش‌بینی الگوهای ارتباطی زنان بود. برای این منظور طی یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی ۲۵۰ نفر زن متأهل ساکن مشهد به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و از نظر الگوهای ارتباطی زوجین، سرمایه‌های روان‌شناختی و تمایز یافتگی خود مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد بین سرمایه‌های روان‌شناختی و الگوی ارتباط سازنده، الگوی کناره‌گیری-توقع، و الگوی اجتناب متقابل، تمایز یافتگی و الگوی ارتباط سازنده، الگوی کناره‌گیری-توقع و الگوی اجتناب متقابل، همبستگی معناداری به دست آمد. همچنین، آزمون بوت استراپ، نقش میانجی سرمایه‌های روان‌شناختی را در رابطه بین تمایز یافتگی و الگوهای ارتباطی تایید کرد. در مجموع، نتایج پژوهش حاضر نشان داد الگوهای ارتباطی زناشویی از طریق تمایز یافتگی و سرمایه‌های روان‌شناختی قابل پیش‌بینی است و تمایز یافتگی با میانجی‌گری سرمایه‌های روان‌شناختی با الگوهای ارتباطی مرتبط است. سرمایه‌های روان‌شناختی یکی از متغیرهای اثرگذار بر کیفیت رابطه زناشویی و نحوه تعاملات زناشویی است. واژگان کلیدی: الگوهای ارتباطی، سرمایه‌های روان‌شناختی، تمایز یافتگی خود

مقدمه

ارتباط زناشویی، هسته مرکزی نظام خانواده است و اختلال در آن به منزله تهدیدی جدی برای بقای خانواده می‌باشد و کیفیت آن، نه تنها خود زوجین بلکه فرزندان و حتی سطح کارایی کل خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد (برنشتاین، برنشتاین، به نقل از حسن پور و منشئی، ۲۰۰۵). ارتباط موثر بین

۱. دپارتمان روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۲. دپارتمان روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (نویسنده مسئول) mjasghari@um.ac.ir

۳. دپارتمان روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

زوجین به طور گسترده‌ای به عنوان جز موثری از عملکرد رابطه زناشویی موفق شناخته می‌شود و نارضایتی از رابطه رایج‌ترین دلیل زوجین برای مراجعه به زوج‌درمانی است. ارتباط در روابط زوجین دامنه گسترده‌ای از رفتارها و الگوهای رفتاری را در برمی‌گیرد. رفتارهای ارتباطی در زوجین را می‌توان به دو نوع اصلی طبقه‌بندی کرد: رفتارهای مثبت و رفتارهای منفی (وودین، ۲۰۱۱). الگوی ارتباط سازنده متقابل برای مجموعه‌ای از رفتارهای مثبت در نظر گرفته می‌شود که به منظور ارتقای روش مشارکتی برای حل مسئله و برقراری اعتماد و درک متقابل استفاده می‌شود. شامل: ارایه پیشنهاد و نظرات، سازش و ابراز احساسات است ارتباط سازنده با رضایت زناشویی (لیتینگر و گوردون، ۲۰۰۵) و بخشش بیشتر در رابطه (فینچمن و بیچ، ۲۰۰۲) مرتبط است. الگوی ارتباط توقع/کناره‌گیری و اجتناب متقابل، الگوی رفتاری هستند که تعارض را حفظ کرده و به آن شدت می‌بخشند و با عواطف منفی در طول تعامل بین زوجین مرتبط است (به عنوان مثال مک‌گین، مک‌فارلند و کریستنسن، ۲۰۰۹). اجتناب متقابل روندی را توصیف می‌کند که در طی آن هر دو همسر از درگیری اجتناب می‌کنند، به عنوان مثال با سکوت، تغییر موضوع یا کناره‌گیری از یکدیگر. در اجتناب متقابل، کناره‌گیری یک همسر توسط طرف دیگر، اعتراضی به همراه ندارد، زیرا او نیز به دنبال کناره‌گیری از طرف مقابل است. در مقابل، رفتار توقع/کناره‌گیری، الگویی زوجی است که در آن یکی از همسران عیب‌جویی می‌کند، انتقاد می‌کند، شکایت می‌کند، یا در غیر این صورت سعی در ایجاد تغییر دارد، در حالی که همسر دیگر از تعامل خودداری می‌کند، به آن پایان می‌دهد یا از تعامل کناره‌گیری می‌کند (کریشناو و همکاران، ۲۰۱۷). گاتمن (۲۰۰۰) معتقد است بیش از ۹۰ درصد زوجین ناراضی و آشفته، ناتوانی در برقراری ارتباط را به عنوان مسئله اصلی در زندگی مشترک خود بیان می‌کنند (به نقل از اولیا، ۲۰۰۹).

عواملی احتمالی وجود دارند که می‌توانند الگوهای ارتباطی زوجین را تحت تاثیر قرار داده و پیش‌بینی کنند، یکی از این عوامل احتمالی، تمایز یافتگی خود است. تمایز یافتگی خود، بین دو نیروی باهم بودن و فردیت (سطح درون‌روانی و فراروانی) تعادل برقرار می‌کند و حاصل آن ایجاد توازن بین حفظ استقلال و تداوم با افراد مهم زندگی است (متیارد، اندرسون و مارکس، ۲۰۱۱). تمایز یافتگی یک جنبه‌ی مهم از سلامت روان‌شناختی است و روابط اولیه افراد در محیط خانواده به سطح بالا و پایین آن منجر می‌شود (بیرامی، فهمی، اکبری، میری‌پیچاگلابی، ۲۰۱۲). بنا به اعتقاد بوئن، میزان بروز تمایز یافتگی در هر فرد، نشان دهنده میزان توانایی فرد برای جداسازی فرایند شناختی از فرایند احساسی است که تجربه می‌کند. براساس این نظریه، تمایز یافتگی، به بررسی بنیان‌های صمیمیت و پذیرش

دوسویه در ازدواج می‌پردازد. اعتقاد براین است که زوجینی که سطح تمایز یافتگی پایینی دارند، در زمان ازدواج، بلوغ هیجانی کمتر و ظرفیتی محدود برای صمیمیت و یکی شدن داشته باشند. در مقابل زوجین با تمایز یافتگی بالا، به یکدیگر اجازه می‌دهند رابطه صمیمانه‌تری داشته باشند و تفاوت عقاید یکدیگر را بتوانند تحمل کرده و واکنش هیجانی کمتری را تحمل کنند (بیرامی و همکاران، ۲۰۱۲). طبق نظریه بوئن، تمایز یافتگی دارای چهار بخش واکنش هیجانی، جایگاه من، بریدگی عاطفی و آمیختگی با دیگران است. افراد تمایز یافته مرزهای روشن و قابلیت عملکرد خودمختارانه شخصی بالاتری دارند (پلگ، هالابی و ابی، ۲۰۰۶) و می‌توانند در موقعیت‌های عاطفی، کنترل خود را حفظ و با در نظر گرفتن عقل و منطق تصمیم‌گیری کنند (اسکورون، ۲۰۰۰). تمایز یافتگی با سلامت روان و رضایت زناشویی مرتبط است (اسکورون، هولمز و ساباتلی، ۲۰۰۳؛ لطیفیان و فخاری، ۲۰۱۱). تیموری آسفنجی و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که زوج‌های با سطح تمایز یافتگی بالا، سازش یافتگی زناشویی بیشتری دارند.

یکی دیگر از عوامل احتمالی پیش‌بینی کننده الگوهای ارتباطی زوجین، سرمایه‌های روان‌شناختی می‌باشد. سرمایه‌های روان‌شناختی، سازه‌ای ترکیبی و به هم پیوسته است که چهار مولفه شناختی- ادراکی، خودکارآمدی، تاب‌آوری، امید و خوش‌بینی را دربردارد (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۴). خودکارآمدی به معنی تاکید بر تعهد و تلاش برای موفقیت در کارها و وظایف چالش‌انگیز است. خودکارآمدی، فرد را به منظور پذیرش چالش‌ها، تعقیب اهداف و پایداری در برابر موانع و مشکلات بر می‌انگیزاند تا از نقاط قوت و مهارت‌های خود برای مواجهه با آن چالش استفاده کند و با تمام انرژی و ضمن صرف زمان و کار بیشتر، اهداف خود را دنبال کرده و در مسیر اهداف حرکت کند و از آن خارج نشود. امیدواری به معنی نشان دادن مقاومت در راه رسیدن به اهداف و تغییر مسیر و دستیابی به اهداف است. امیدواری نیرویی هیجانی است که تخیل را به سمت موارد مثبت هدایت می‌کند و به افراد انعطاف‌پذیری و توانایی خلاصی از ضرباتی را می‌دهد که زندگی بر فرد تحمیل می‌کند و یک نیروی انگیزشی مثبت با در نظر گرفتن اهداف روشن برای زندگی است. خوش‌بینی یعنی استناد مثبت درباره‌ی موفقیت حال و آینده و تاب‌آوری به معنی انعطاف‌پذیری و پایداری در زمان مواجهه با سختی‌ها و مشکلات است. خوش‌بینی به دلایل و مستندات برمی‌گردد که یک فرد در توضیح چگونگی برخی رویدادها به کار می‌برد. تحقیقات نشان می‌دهد خوش‌بین‌ها احساس می‌کنند آینده بهتری پیشروی آن‌ها قرار دارد. تاب‌آوری به عنوان مقاومت توأم با موفقیت افراد در برابر موقعیت‌های تهدیدآمیز و چالش‌برانگیز تعریف شده است. افراد با تاب‌آوری بالا، علی‌رغم مواجهه با

استرس مزمن و تنیدگی‌ها از آثار و لطمات آن کاسته و سلامت روانی خود را حفظ می‌کنند و از آن به عنوان فرصتی برای توانمندتر کردن خود بهره می‌جویند (کهکی و همکاران، ۲۰۱۷؛ خدائی و انتصار فومنی، ۲۰۱۷). چهار مولفه امیدواری، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری در یک فرایند تعاملی به زندگی فرد معنا می‌بخشد و تلاش فرد برای تغییر رویدادهای استرس‌زا را تداوم می‌دهند (پناهی و فاتحی‌زاده، ۲۰۱۵). در مجموع، سرمایه‌های روان‌شناختی یک منبع یا عامل نهفته جدیدی را تشکیل می‌دهند که در هریک از متغیرها نمایان است. لوتانز و همکاران (۲۰۰۷) براین باور هستند که سرمایه‌های روان‌شناختی با تکیه بر متغیر روان‌شناختی مثبت منتهی به ارتقای ارزش سرمایه انسانی و سرمایه اجتماعی در سازمان می‌شود. پژوهش‌های پناهی و فاتحی‌زاده (۲۰۱۵)، مومنی و علیخانی (۲۰۱۳)، زارعی (۲۰۱۹)، رجبی، جمالی و تقی‌پور (۲۰۱۶)، اسلام‌زاده، رشیدی و فکریان (۲۰۱۶) به رابطه بین خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری و خوش‌بینی با تمایز یافتگی پرداخته‌اند.

ایمانی و همکاران (۲۰۱۶) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که زوجینی که خودکارآمدی و خوش‌بینی بالایی دارند، رضایت زناشویی بیشتری تجربه می‌کنند. وزیری و همکاران (۲۰۱۰) نیز رابطه بین خودکارآمدی جنسی و رضایت زناشویی را تایید کرده‌اند. اسونس (۲۰۰۶) نیز نشان داده است خوش‌بینی و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معناداری با هم دارند. رابطه خوش‌بینی و رضایت زناشویی نیز تایید شده است (کار، به نقل از پاشاشریفی و نجفی زند، ۲۰۰۶).

در مجموع، مشکلات ارتباطی زوجین از جمله مهمترین عوامل تعارضات زناشویی است و زمینه‌ساز بروز طلاق است. الگوهای ارتباطی زوجین می‌تواند رضایت زناشویی را تعیین نماید (اولیا، ۲۰۰۹). الگوهای ارتباطی معیوب، درک زوجین از یکدیگر را کاسته و موجب می‌شود همسران نتوانند از یکدیگر حمایت کنند، برای ارضای نیاز دیگر تلاش کنند و در مورد مشکلات تعارض برانگیز، دیدگاه یکدیگر را درک کنند و در نهایت سبب می‌شود مشکلات زناشویی و نارضایتی ایجاد شود (ثناگویی، جان‌بزرگی و مهدویان، ۲۰۱۲). با توجه به آنچه گفته شد، پژوهش حاضر به دنبال بررسی نقش تمایز یافتگی خود با واسطه‌گری سرمایه‌های روان‌شناختی در پیش‌بینی الگوهای ارتباطی در زنان بود.

روش

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه مورد نظر شامل زنان متأهل شهر مشهد بود. از این جامعه، ۲۵۰ نفر زن متأهل به شیوه نمونه‌گیری داوطلبانه و بعد از اخذ رضایت همکاری و توضیح شرایط شرکت و نحوه پاسخ دادن به پرسشنامه وارد پژوهش شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل

متاهل بودن، قرار داشتن در رده سنی ۱۵ تا ۵۰ سال، داشتن تحصیلات بالاتر از دیپلم و ملاک‌های خروج شامل عدم همکاری و دقت لازم در پاسخ دادن به سوالات بود. بعد از اخذ رضایت کتبی آزمودنی‌ها با پرسشنامه الگوهای ارتباطی (CPQ)^۱، پرسشنامه تمایز یافتگی خود (DSI)^۲ و پرسشنامه سرمایه‌های روان‌شناختی (PCQ)^۳ مورد ارزیابی قرار گرفتند.

پرسشنامه الگوهای ارتباطی (CPQ) به منظور برآورد ارتباط زناشویی زوجین توسط کریستنسن و سولاوی در سال ۱۹۸۴ در دانشگاه کالیفرنیا ساخته شد و ۳۵ گویه دارد و رفتارهای زوجین را طی سه مرحله تعارض زناشویی هنگامی که مشکلی در رابطه زوجین به وجود می‌آید، در طول بحث در مورد مشکل ارتباطی و بعد از بحث در مورد مشکل ارتباطی برآورد می‌کند. آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه از ۰/۵۰ تا ۰/۷۰ گزارش شده است (ثناگویی و همکاران، ۲۰۱۲). عبادت‌پور (۲۰۰۰) روایی سه خرده‌مقیاس ارتباط سازنده متقابل، ارتباط اجتناب متقابل و ارتباط توقع/کناره‌گیری را به ترتیب ۰/۵۸ و ۰/۵۸ و ۰/۳۵ گزارش کرده است. در این پژوهش پایایی خرده‌مقیاس سازنده متقابل ۰/۵۰، اجتناب متقابل ۰/۵۳، توقع مرد/کناره‌گیری زن ۰/۵۳ و توقع زن/کناره‌گیری مرد ۰/۵۵ به دست آمد.

پرسشنامه تمایز یافتگی خود (DSI) به منظور سنجش میزان تمایز یافتگی با تمرکز بر روی ارتباطات جاری و مهم زندگی افراد توسط اسکورون و فریدلندر (۱۹۹۸) طراحی و نسخه نهایی آن توسط جکسون در ۴۶ ماده بر مبنای نظریه بوئن ساخته شد و دارای ۴ زیرمقیاس واکنش عاطفی، گسلش عاطفی، جایگاه من و آمیختگی با دیگران است. این پرسشنامه در ایران توسط یوسفی (۲۰۱۱) هنجاریابی شده است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ هریک از زیرمقیاس‌های واکنش عاطفی ۰/۸۷، گسلش عاطفی ۰/۸۷، جایگاه من ۰/۸۸ و آمیختگی با دیگران ۰/۸۶ و برای کل پرسشنامه ۰/۷۲ به دست آمد.

پرسشنامه سرمایه‌های روان‌شناختی (PCQ) که توسط لوتانز (۲۰۰۷) ساخته شده و به طور وسیعی در ساختارهایی که امید، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی را می‌سنجند مورد استفاده قرار گرفته است. این پرسشنامه شامل ۲۴ سوال است که هر خرده‌مقیاس شامل ۶ گویه است و آزمودنی به هر گویه در مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) لیکرت پاسخ می‌دهد. برای به

دست آوردن نمره سرمایه‌های روان‌شناختی ابتدا نمره هر خرده‌مقیاس به صورت جداگانه به دست می‌آید و سپس مجموع آن‌ها به عنوان نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی محسوب می‌شود. به منظور بررسی روابط بین متغیرها از روش همبستگی پیرسون و جهت تعیین نقش میانجی سرمایه‌های روان‌شناختی در رابطه بین تمایز یافتگی با الگوهای ارتباطی از تحلیل مسیر و روش بوت استراپ استفاده شد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم افزارهای SPSS و AMOS نسخه ۲۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

مولفه‌های توصیفی متغیرهای مورد پژوهش در جدول ۱ ارایه شده است.

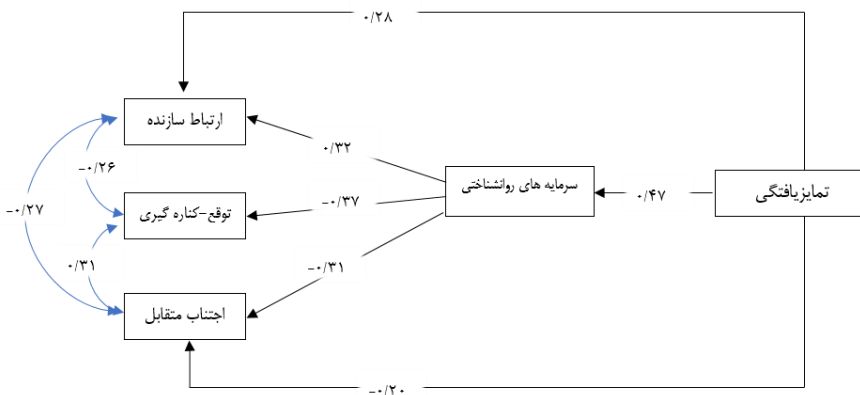
جدول ۱. مولفه‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	M	SD	ارتباط سازنده	توقع/کناره‌گیری	اجتناب متقابل
سرمایه‌های روان‌شناختی (نمره کل)	۱۰۹/۳۹	۱۹/۸۰	۰/۴۵**	-۰/۳۷*	-۰/۴۰**
خودکارآمدی	۲۸/۷۳	۵/۰۳	۰/۴۱**	-۰/۴۳*	-۰/۳۹**
امیدواری	۲۶/۰۶	۵/۹۸	۰/۴۲**	-۰/۳۳**	-۰/۳۳**
تاب‌آوری	۲۷/۷۱	۵/۸۴	۰/۳۷**	-۰/۲۷**	-۰/۳۱**
خوش‌بینی	۲۶/۸۸	۵/۸۲	۰/۳۶**	-۰/۲۷**	-۰/۳۸**
تمایز یافتگی (نمره کل)	۱۷۳/۵۳	۳۶/۶۲	۰/۴۵**	-۰/۲۸**	-۰/۳۷**
گریز عاطفی	۳۷/۹۱	۱۰/۸۴	۰/۴۱**	-۰/۲۵**	-۰/۳۱**
واکنش‌پذیری	۴۴/۷۷	۱۰/۲۰	۰/۳۹**	-۰/۲۴**	-۰/۲۹**
آمیختگی به دیگران	۴۷/۲۸	۱۱/۴۷	۰/۴۲**	-۰/۲۳**	-۰/۳۴**
جایگاه من	۴۲/۵۵	۱۱/۰۵	۰/۲۹**	-۰/۲۰**	-۰/۳۱**

**P < ۰/۰۱ *P < ۰/۰۵

همانطور که جدول ۱ نشان می‌دهد، بین سرمایه‌های روان‌شناختی و الگوی ارتباط سازنده ($r = 0/45$)، الگوی کناره‌گیری-توقع ($r = -0/37$)، و الگوی اجتناب متقابل ($r = -0/40$)، همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین بین تمایز یافتگی و الگوی ارتباط سازنده ($r = 0/45$)، الگوی کناره‌گیری-توقع ($r = -0/28$)، و الگوی اجتناب متقابل ($r = -0/37$)، همبستگی معناداری به دست آمد. علاوه بر این، بین سرمایه‌های روان‌شناختی و تمایز یافتگی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($r = 0/47$)، به منظور بررسی نقش میانجی سرمایه‌های روان‌شناختی در رابطه بین تمایز یافتگی با الگوهای ارتباطی از تحلیل

مسیر استفاده شد که پیش از آن، مفروضه‌های تحلیل مسیر بررسی شده است. هم خطی چندگانه متغیرها با استفاده از آماره تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) مورد بررسی قرار گرفت. بررسی آماره‌های تحمل (کمتر از ۰/۱) و شاخص تورم (بیشتر از ۱۰) حاکی از آن بود که ارزش‌های تحمل به دست آمده برای متغیرها بالای ۰/۱۰ و مقدار شاخص تورم واریانس به دست آمده برای متغیرها کوچکتر از ۱۰ هستند و این نشان می‌دهد بین متغیرها، همخطی چندگانه وجود ندارد. همچنین مفروضه نرمال بودن متغیرها برقرار بود. بنابراین، با توجه به شاخص‌های به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت پیش فرض‌های تحلیل مسیر رعایت شده و می‌توان از تحلیل مسیر به منظور آزمون مدل مفهومی مورد نظر، یعنی بررسی نقش تمایز یافتگی بر الگوهای ارتباطی با میانجی‌گری سرمایه‌های روان‌شناختی استفاده کرد. شکل ۱ الگوی نهایی بین متغیرهای پژوهش و جدول ۲ شاخص‌های برازش مدل نهایی را در نمونه مورد نظر نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل برون داد نقش میانجی‌گری سرمایه‌های روان‌شناختی در رابطه تمایز یافتگی با الگوهای ارتباطی

یافته‌ها نشان می‌دهد شاخص‌های برازندگی مدل شامل شاخص مجذور خی دو ($\chi^2 = 2/56$)، مجذور خی دو نسبی ($\chi^2/df = 2/56$)، شاخص نیکویی برازش ($GFI = 0/99$)، شاخص نیکویی برازش انطباقی ($AGFI = 0/90$)، شاخص برازش مقایسه‌ای ($CFI = 0/99$)، شاخص برازندگی افزایش ($IFI = 0/99$)، شاخص برازندگی توکر-لویس ($TLI = 0/91$) و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب ($RMSEA = 0/06$) حاکی از برازش مطلوب مدل نهایی است. بنابراین، مدل نهایی از برازندگی مطلوبی برخوردار است. جدول ۲ مسیرها و ضرایب استاندارد آن‌ها را در الگوی نهایی تاثیر

متغیر تمایز یافتگی بر الگوهای ارتباطی با میانجیگری سرمایه‌های روان‌شناختی در زنان متأهل را نشان می‌دهد.

جدول ۲. پارامترهای اندازه‌گیری روابط مستقیم در مدل نهایی

مسیرها	برآورد	برآورد	خطای	نسبت	سطح معناداری
	غیراستاندارد	استاندارد	معیار	بحرانی	
تمایز یافتگی به سرمایه‌های روان‌شناختی	۰/۲۵۴	۰/۴۷	۰/۰۳۸	۶/۷۷	۰/۰۰۱
تمایز یافتگی به ارتباط سازنده	۰/۰۵۵	۰/۲۸۲	۰/۰۱۴	۳/۸۳۹	۰/۰۰۱
تمایز یافتگی به اجتناب متقابل	-۰/۰۳۴	-۰/۲۰۲	۰/۰۱۳	-۲/۶۷	۰/۰۰۸
سرمایه‌های روان‌شناختی به ارتباط سازنده	۰/۱۱۵	۰/۳۲۲	۰/۰۲۷	۴/۲۶۳	۰/۰۰۱
سرمایه‌های روان‌شناختی به اجتناب متقابل	-۰/۰۹۷	-۳/۳۶۹	۰/۰۲۴	-۳/۹۸۶	۰/۰۰۱
سرمایه‌های روان‌شناختی به توقع-کناره‌گیری	۰/۱۱۹	-۰/۳۱۴	۰/۰۲۳	-۵/۰۵۲	۰/۰۰۱

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، ضریب استاندارد مسیرهای تمایز یافتگی به سرمایه‌های روان‌شناختی (۰/۴۷)، تمایز یافتگی به ارتباط سازنده (۰/۲۸۲) و تمایز یافتگی به اجتناب متقابل (-۰/۲۰۲) معنادار است. به منظور بررسی روابط غیرمستقیم از بوت استرپ استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. نتایج بوت استرپ برای آزمون روابط غیرمستقیم در مدل نهایی (سرمایه‌های روان‌شناختی)

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	بوت	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
تمایز یافتگی	ارتباط سازنده	۰/۱۵۱	۰/۰۵	۰/۲۷	۰/۰۰۱
تمایز یافتگی	توقع-کناره‌گیری	-۰/۱۷۳	-۰/۱۶	-۰/۱۳	۰/۰۰۱
تمایز یافتگی	اجتناب متقابل	-۰/۱۴۷	-۰/۱۵	-۰/۰۹	۰/۰۰۱

همانطور که در جدول ۳ آمده است، رابطه تمایز یافتگی به ارتباط سازنده از طریق سرمایه‌های روان‌شناختی (۰/۱۵۱)، تمایز یافتگی به توقع-کناره‌گیری از طریق سرمایه‌های روان‌شناختی (-۰/۱۷۳)، تمایز یافتگی به اجتناب متقابل از طریق سرمایه‌های روان‌شناختی (-۰/۱۴۷) در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. بنابراین، نقش میانجی‌گری سرمایه‌های روان‌شناختی مورد تایید قرار می‌گیرد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش تمایز یافتگی خود در پیش‌بینی الگوهای ارتباطی زوجین و بررسی نقش واسطه‌ای سرمایه‌های روان‌شناختی در آن بود. همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد تمایز یافتگی بر الگوی ارتباط سازنده، الگوی کناره‌گیری-توقع و الگوی اجتناب متقابل اثر مستقیم داشته و همبستگی بین تمایز یافتگی و الگوهای ارتباطی زناشویی نیز مورد تایید قرار گرفته است. این یافته همسو با نتایج تحقیقات رضائیان، معصومی و حسینیان (۲۰۱۷) و عسگری، رشیدی، نقشینه و شریفی (۲۰۱۵) است.

این یافته را می‌توان اینگونه استنباط کرد زوجین به تعامل با یکدیگر در زندگی می‌پردازند و به صورت کلامی و غیر کلامی، افکار و احساسات خود را با یکدیگر مبادله می‌کنند. تمایز یافتگی زوجین بر نحوه ارتباط آن‌ها با یکدیگر تأثیر می‌گذارد (عسگری و همکاران، ۲۰۰۵). افراد با تمایز یافتگی بالا به هیجانات خود آگاهی دارند و قادر به سنجش متفکرانه موقعیت هستند. این افراد توانایی رشد من مستقل را در روابط صمیمانه دارند و می‌توانند در روابط عمیق و روابط زناشویی آرامش و راحتی خود را حفظ کنند و از امتزاج و گسلس عاطفی برای تعدیل تنش‌های درونی اجتناب می‌کنند (گوهری، زهراکار و نظری، ۲۰۱۵). تمایز یافتگی، از آمیختگی زن و شوهر در مواقع بحرانی جلوگیری می‌کند و آن‌ها را قادر می‌سازد تا مشکلات موجود در رابطه را با عقل و منطق و نه بر اساس واکنش‌پذیری‌های هیجانی و احساسی، رفع کنند و در سمت مقابل، تمایز نیافتگی زوج‌ها از طریق فاصله‌گیری عاطفی از یکدیگر در موقعیت‌های دشوار، آن‌ها را به سمت نارضایتی زناشویی سوق می‌دهد (ساداتی، مهرایی‌زاده هنرمند و سودانی، ۲۰۱۵). تاسون و فریدلندر (۲۰۰۰) گزارش کردند که رضایت زناشویی زوج‌ها وابسته به سطح تمایز یافتگی آن‌ها است. همسر تمایز نیافته در موقعیت‌های استرس‌زا از همسر خود فاصله می‌گیرد و اجتناب می‌کند.

همسرانی که نتوانند در موقعیت‌های استرس‌زا، کارکرد مناسبی داشته باشند، از تمایز یافتگی پایینی برخوردار هستند و از الگوهای ارتباطی ناکارآمد یعنی کناره‌گیری-توقع و اجتناب استفاده می‌کنند. همسران با تمایز یافتگی پایین بیشتر احتمال دارد که از رفتارهای اجتنابی استفاده کنند. در افراد تمایز نیافته احساسات فرد بر منطق و عقل غلبه دارد و تصمیم‌گیری بر اساس واکنش هیجانی صورت می‌گیرد. این افراد از مواجهه با مسائل و مشکلات هیجانی حل نشده و روابط صمیمانه با دیگران اجتناب می‌کنند (بیرامی و همکاران، ۲۰۱۲). در صورت بروز تعارض و اختلاف نظر، تلاشی برای متقاعد کردن طرف مقابل و برقراری تفاهم نمی‌کنند و از تعارض فرار می‌کنند. همسرانی که دارای الگوی ارتباطی کناره‌گیری-توقع هستند، از یکدیگر انتقاد می‌کنند، به سرزنش یکدیگر می‌پردازند،

شریک زندگی خود را تهدید می کنند و از همسر خود کناره گیری و اجتناب می کنند که این رفتارها به تمایز یافتگی پایین همسران برمی گردد (هیفنز، کیکالت-گلاسر و لاونینگ، ۲۰۰۶). الگوی ارتباطی توقع-کناره گیر با آشفتگی بیشتر در زوجین ارتباط دارد (ثناگویی و همکاران، ۲۰۱۱).

در حالی که زوجین با سطح تمایز یافتگی بالا، به جهت اینکه می توانند در موقعیت های استرسزا، عقلانی تر برخورد کنند، انتظار می رود بیشتر از الگوی ارتباطی سازنده استفاده کنند. این گروه از همسران، مشکلات و مسائل خود را با یکدیگر در میان می گذارند، از پرخاشگری اجتناب می کنند و واکنش های منطقی نشان می دهند (شعاع کاظمی، ۲۰۱۰). افراد با سطح تمایز بالا در ازدواج، دارای پختگی هیجانی هستند، انعطاف پذیرند، قادر به برقراری و ادامه روابط صمیمانه با یکدیگرند و می توانند از آن لذت ببرند (اسکورن، ۲۰۰۰). زن و شوهری که از الگوی سازنده متقابل در روابط زن و شوهری بیشتر بهره می برند، از رفتارهای مخرب پرهیز و برای حفظ و تداوم رابطه سالم تلاش می کنند، احساس می کنند همدیگر را درک می کنند، احساساتشان را به طور مناسب بروز داده و برای مشکل ارتباطی پیشنهاد راه حل داده و با هم مذاکره می کنند در نتیجه از زندگی زناشویی خود بیشتر راضی هستند (پروندی، عارفی و مرادی، ۲۰۱۶).

نتیجه دیگر تحقیق این بود که بین سرمایه های روان شناختی و الگوی ارتباط سازنده، الگوی کناره گیری-توقع و الگوی اجتناب متقابل همبستگی معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات زیر همخوان و همسو است: سپهری شاملو و کرامتی (۲۰۱۷) و فرخی و سبزی (۲۰۱۵). می توان این یافته را اینگونه تبیین کرد که برخوردار بودن از سرمایه روان شناختی زوجین را قادر می سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موقعیت های استرسزای زندگی، کمتر دچار تنش شده و در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند و کمتر تحت تاثیر وقایع روزانه قرار بگیرند؛ لذا اینگونه زوجین از سلامت روان شناختی بالاتری برخوردارند (لوتانز و همکاران، ۲۰۱۷). زمانی که افراد سرمایه های روان شناختی بالایی داشته باشند، این زمینه ارتباط مطلوب و مناسب را در خانواده فراهم می کند و منجر به رضایت از زندگی می شود. افراد دارای سطوح امیدواری بالا وقتی در زندگی بزرگسالی با مسائلی مواجه می شوند، تمایل پیدا می کنند که مسایل مهم و بزرگ را به مسایل کوچک و روشن و قابل اداره تجزیه کنند (شانایدر و لویز، ۲۰۰۷). زمانی که همسران الگوی ارتباط سازنده توأم با گفت و شنود داشته باشند، به عنوان یک منبع حمایتی در شرایط سخت موجب تحول و ارتقای روحیه پشتکار و امیدواری در آنها می شود. فرد امیدوار نیروهایش را در راه بهبود زندگی به کار می گیرد و برای رسیدن به اهدافش انگیزه بالایی دارد (فرخی و سبزی، ۲۰۱۵). نتایج مطالعه قدمی و خلعتبری (۲۰۱۴) نیز نشان

داد خوشبینی اطمینان به این باور است که زوجین در رابطه خود موفق خواهند بود، این باور موجب می‌شود انتظار موفقیت در آن‌ها افزایش یابد، این امر انگیزش آن‌ها را برای سازگاری در برابر مشکلات را افزایش می‌دهد و در نتیجه سازگاری زناشویی در آن‌ها افزایش پیدا می‌کند (صادقی، خدمتی و یوسفی، ۲۰۱۸). به نظر می‌رسد افراد تاب‌آور، به طور خلاقانه و انعطاف‌پذیری به مسائل نگاه می‌کنند، برای حل آن‌ها طرح و برنامه‌ریزی می‌کنند و در صورت نیاز نسبت به درخواست کمک از دیگران دریغ نمی‌ورزند و منابع کاملی برای مقابله با مشکلات دارند که این عوامل باعث می‌شود فرد از بهداشت روانی و بهزیستی روان‌شناختی بیشتری برخوردار باشد (اسداله تویسرکانی، پیوسته‌گر، بنی‌جمالی و دهشیری، ۲۰۱۷). تقویت سرمایه‌های روان‌شناختی و ارتقای روزافزون آن امکان تحمل سختی‌ها و رویدادهای ناگوار زندگی را برای زندگی زناشویی و فردی ممکن ساخته و در مسیر حرکت به سوی رضایت زناشویی آن را کمک می‌کند (پناهی و فاتحی‌زاده، ۲۰۱۵).

نتیجه نهایی تحقیق حاکی از نقش میانجی سرمایه‌های روان‌شناختی در رابطه بین تمایز یافتگی و الگوهای ارتباطی زنان بود که مورد تأیید قرار گرفت. سرمایه‌های روان‌شناختی نقش تمایز یافتگی بر الگوهای ارتباطی را شدت می‌بخشد. زوجین تمایز یافته در زندگی زناشویی می‌توانند جهت خود را در زندگی انتخاب کنند و در رویدادهای عاطفی و هیجانی، کنترل خود را از دست نمی‌دهند و با عقل و منطق تصمیم می‌گیرند. این زوجین سازگاری زناشویی بیشتری دارند (میلر، آندرسون و کلا، ۲۰۰۴). افراد تمایز یافته به سبب اینکه می‌توانند شرایط استرس‌زا و اضطراب‌زا را به خوبی مدیریت کنند، از سرمایه‌های روان‌شناختی بالاتری نیز برخوردار هستند و از این رو بر کیفیت تعاملات تأثیر می‌گذارد. این افراد تاب‌آوری بالاتری دارند و می‌توانند با موقعیت‌های تهدیدکننده سازگاری بهتری داشته باشند (والر، ۲۰۰۱). همسران تمایز یافته، به توانایی‌های خود اعتقاد دارند، می‌توان چنین برداشت کرد که امیدواری و تاب‌آوری و خوش‌بینی بیشتری در مقایسه با همسران تمایز نایافته دارند و می‌توانند با مشکلات و مخاطرات زندگی سازگار شوند. زوجین با خوش‌بینی و مثبت‌اندیشی از تصورات و افکار بدبینانه نسبت به یکدیگر می‌پرهیزند، مسوولیت بیشتری را در قبال رفتارهای خویش نسبت به یکدیگر دارند و این امر باعث می‌شود جلوی خیلی از سوء تفاهم‌ها گرفته شود و به همین دلیل از سرزنش و انتقاد بیجا نسبت به یکدیگر می‌پرهیزند و لذا زوجین خوش‌بین، رضایت بیشتری از زندگی زناشویی خود خواهند داشت (همائی و دشت بزرگی، ۲۰۱۸). در حالی که افراد با تمایز یافتگی پایین، عاطفی بوده و انرژی خود را بیشتر صرف تجربه و شدت احساسات خود می‌کنند و در صورت تنش و مشکلات بین فردی موجود، همراه با موج عاطفی خانواده گام برمی‌دارند (کشاورز افشار، قبریان،

جبلی و سعادت، ۲۰۱۹). تمایز یافتگی پایین با کاهش خود کارآمدی و عزت نفس و افزایش افسردگی مرتبط است (اسلامزاده و همکاران، ۲۰۱۶). تمایز یافتگی بالا موجب می شود همسران بتوانند براحتی احساسات و عقاید خود را با همسرشان در میان بگذارند. در واقع تمایز یافتگی با ویژگی های شخصیتی مرتبط است (کلانتری و مرارت، ۲۰۱۹). افراد تمایز یافته بیشتر احتمال دارد از الگوی سازنده متقابل استفاده کنند و در مورد مشکلات خود بحث و گفتگو کنند و احساسات خود را بیشتر بروز می دهند.

References

- Asgari, S., Rashidi, A. R., Naqshineh, T & Sharifi, S. (2015). The relationship between Family Communication Patterns and differentiation of self with quality of life of women applicant divorce. *Frooyesh*, 4 (2), 87-112. (Persian).
- Avolio, B. J., Gardner, W. L., Walumbwa, F. O., Luthans, F., & May, D. R. (2004). Unlocking the mask: A look at the process by which authentic leaders impact follower attitudes and behaviors. *The leadership quarterly*, 15(6), 801-823.
- Asadolah Tooyserkani, M., Payvastegar, M., Banijamali, SH., Dehshiri, GH. (2017). Comparing the Effects of Positive Psychotherapy and Self-Review on the Well-Being and Resilience in the students as mothers. *Positive psychology*, 2(3), 1-15. (Persian)
- Beirami, M., Fahimi, S., Akbari, A. & Miri Pichagalaei, A. (2012). Predicting marital satisfaction on the basis of attachment styles and differentiation components. *Fundamentals of Mental Health*, 14 (1), 64-77. (Persian).
- Bernstein, F. H. & Bernstein, M. (2005). *Marital therapy from a behavioral-communicative perspective*. Translated by Hassanpour Abedi Naeini, Gholamreza Manshaei, Tehran: Roshd Publications. (Persian).
- Crenshaw, A. O., Christensen, A., Baucom, D. H., Epstein, N. B., & Baucom, B. R. (2017). Revised scoring and improved reliability for the Communication Patterns Questionnaire. *Psychological assessment*, 29(7), 913-925.
- Ebadatpour, B. (2000). Normative Questionnaire of Marital Communication Patterns in Tehran in 1999-2000. Master Thesis, Teacher Training University. (Persian).
- Fincham, F. D., & Beach, S. R. (2002). Forgiveness in marriage: Implications for psychological aggression and constructive communication. *Personal Relationships*, 9(3), 239-251.
- Farokhi, A & Sabzi, N. (2015). Happiness and Perception of Family Communication Patterns: The Mediating Role of Psychological Capitals. *Developmental Psychology*, 11 (43), 313-324. (Persian).
- Gohari, S., Zahrakar, K., Mohammad Nazari, A. (2015). Prediction of marital burnout based on differentiation and sexual intimacy in nurses. *Iranian Journal of nursing research*, 10 (2), 72-80. (Persian)
- Ghadami, E. & Khalatbari, J. (2014). The Relationship between Optimism and Resiliency and Marital Satisfaction among Married Students in Kerman University of Medical Sciences (2013-2014). *International Research Journal of Social Science and Management*, 2, 57-63.
- Homaei, R., Dasht Bozorgi, Z. (2018). Correlation of Self-differentiation and Optimism With Responsibility and Marital Satisfaction in Nursing Students. *Journal of health promotion management*, 7 (2), 58-65. (Persian)
- Heffner, K. L., Loving, T. J., Kiecolt-Glaser, J. K., Himawan, L. K., Glaser, R., & Malarkey, W. B. (2006). Older spouses' cortisol responses to marital conflict: Associations with demand/withdraw communication patterns. *Journal of behavioral medicine*, 29(4), 317-325.
- Hamed, R., Khosravi, Z., Peivastegar, M., Darvizeh, Z., Khodabakhsh, R., Sarami, Gh. R. (2013). The Study of role of Self-differentiation and Close relationship quality in Single Students with opposite Sex. *Psychological Studies*, 8 (4), 57-71. (Persian).
- Islamzadeh, B., Rashidi, H. and Fekrian, S. (2016). Determining the mediating role of public self-efficacy in relation to self-differentiation and students' social identity. *Journal of Counseling Research*, 15 (57), 41-57. (Persian).
- Imani, M., Kazemi Rezaei, A., Pirzadeh, H., Valikhani, A. & Kazemi Rezaei, S. V. (2016). The mediating role of self-efficacy and optimism in the relationship between marital satisfaction and life satisfaction of women teachers in Nahavand. *Family Counseling and Psychotherapy*, 5 (3), 50-71. (Persian).

- Khodaei, L. & Entesar fomanei, P. H. (2017). The relationship between Attributional Styles and coping styles with stress with psychological capitals among women heads of households in Zanjan. *Women and Family Studies*, 9 (35), 79-102. (Persian).
- Keshavarz-Afshar, H., Ghanbarian, E., Jebeli, S. J., Saadat, S. H. (2019). The Relationship between Differentiation of Self and Early Maladaptive Schemas with Family Performance Components among the Military Women Residing in Tehran. *Journal of Military Medicine*, 20 (6), 635-644. (Persian).
- Kalantari, F. & Merrart, M. (2019). The relationship between personality traits, attributional style and self-differentiation, and marital infidelity with the mediation of irrational beliefs. *Psychological Achievements*, 26 (1), 211-232. (Persian).
- Kahaki, F., Mohseni, S., Nouri Pouriavali, R., Mobasheri, F., Hosseini Sarhadi, F., Mirshekari, L. & thanago, A. (2017). Perceived social support and optimism in predicting the resilience of heart disease and healthy people in Zahedan. *Nasim Health (Faculty of Medical Sciences, Islamic Azad University, Sari Branch)*, 5 (3), 14-24. (Persian).
- Kar, A. (2006). *Positive Psychology*. Translated by Hassan Pasha Sharifi and Jafar Najafi Zand. Tehran: Nashrskhan. (Persian).
- Litzinger, S., & Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of sex & marital therapy*, 31(5), 409-424.
- Latifian, M., Fakhari, N. (2011). The mediating role of self-differentiation in relation to family communication patterns and mental health. *Women and Family*, 8(26):65-83.
- Luthans, F., Luthans, K. W., & Luthans, B. C. (2004). Positive psychological capital: Beyond human and social capital.
- Luthans, F., Avolio, B., Avey, J & Norman, S. (2007). Positive psychology capital: measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personal Psychology*, 60(3), 541-572
- McGinn, M. M., McFarland, P. T., & Christensen, A. (2009). Antecedents and consequences of demand/withdraw. *Journal of Family Psychology*, 23(5), 749-757.
- Meteyard, J. D., Andersen, K. L., & Marx, E. (2012). Exploring the relationship between differentiation of self and religious questing in students from two faith-based colleges. *Pastoral Psychology*, 61(3), 333-342.
- Mo'meni, KH., Alikhani, M. (2013). The Relationship between Family Function, Self-Differentiation and Resilience with Stress, Anxiety and Depression in Married Women in Kermanshah. *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 3(2):297-329. (Persian)
- Miller, R. B., Anderson, S., & Keals, D. K. (2004). Is Bowen theory valid? A review of basic research. *Journal of marital and family therapy*, 30(4), 453-466.
- Ong, A. D., Edwards, L. M., & Bergeman, C. S. (2006). Hope as a source of resilience in later adulthood. *Personality and individual differences*, 41(7), 1263-1273.
- Olia, N. (2009). Investigating the effect of married life enrichment training on increasing couple satisfaction. Master Thesis in Counseling, University of Isfahan. (Persian).
- Parvandi, A., Arefi, M., Moradi, A. (2016). The role of family functioning and couple's communication patterns in marital satisfaction. *Journal of Family Pathology, Counseling and Enrichment*, 2 (1), 54-65. (Persian)
- Panahi, A., & Fatehizadeh, M. (2015). Investigating the relationship between the components of psychological capitals and marital quality of life among couples in Isfahan. *Journal of Women and Society*, 5 (1), 139-156. (Persian).
- Peleg, O., Halaby, E., & Whaby, E. N. (2006). The relationship of maternal separation anxiety and differentiation of self to children's separation anxiety and adjustment to kindergarten: A study in Druze families. *Journal of anxiety disorders*, 20(8), 973-995.
- Rajabi, Gh. R., Jamali, A. & Taghipour, M. (2016). The relationship between secure attachment style, self-differentiation (I- position) and marital satisfaction mediating couple optimism. *Counseling research*, 14 (56), 45-66. (Persian).
- Rezaian, H. R., Masoumi, S. & Hosseinian, S. (2017). The study and comparison self-differentiation, communication patterns, and sexual satisfaction in divorce-seeking and normal couples. *Applied Counseling*, 7 (2), 17-32. (Persian).
- Snyder, C. R., Lopez, S.J. (2007). *Positive psychology: the scientific and practical explorations of human strengths*. New York: sage publication Inc.
- Sadeghi, A., Khedmati, Z., & Yousefi, A. (2018). The Effect of Job Orientation and Job Stress on Marital Adjustment among Guilan Office of Education Staff. *Sociology Mind*, 8(2), 83-94.

- Sadati, S. E., Mehrabzadeh Honarmand, M., Soodani, M. (2015). The causal relationship of differentiation, neuroticism, and forgiveness with marital disaffection through mediation of marital conflict. *Journal of Family Psychology*, 1 (2), 55-68. (Persian)
- Skowron, E. A. (2000). The role of differentiation of self in marital adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 47(2), 229-237.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1998). The Differentiation of Self Inventory: Development and initial validation. *Journal of counseling psychology*, 45(3), 235-246.
- Skowron, E. A., Holmes, S. E., & Sabatelli, R. M. (2003). Deconstructing differentiation: Self-regulation, interdependent relating, and well-being in adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 25(1), 111-129.
- Sepehri Shamloo, Z & Keramati, R. (2017). Relationship between psychological capitals and patterns of communication with domestic violence in married women in 2016. *Social Psychology*, 4 (41), 89-100. (Persian).
- Sepehri Azar, F., Mohammadi, N., Badalpour, Z & Nowruzzadeh, V. (2016). The Relationship between Hope and Happiness with Marital Satisfaction. *Journal of Health and Care*, 18 (1), 37-44. (Persian).
- Siavashi, H. & Navabi Nejad, Sh. (2005). The relationship between marital relationship patterns and irrational beliefs of Malayer high school teachers. *Journal of Counseling Research (News and Counseling Research)*, 3 (15), 9-33. (Persian).
- Shoaa Kazemi, M. (2010). Investigating the Relationship between Communication Patterns and Marital Satisfaction. *Social Psychological Studies of Women*, 8 (1), 57-70. (Persian).
- Svence, G. (2006). Optimism and pessimism in relation to stability over stress and job. *Journal of Counseling & Development*, 82, 58-68.
- Tuason, M. T., Friedlander, M. L. (2000). Do parents' differentiation levels predict those of their adult children? And other tests of Bowen theory in a Philippine sample. *Journal of Counseling Psychology*, 47(1), 27-35.
- Teymouri Asfichi, A., Gholam-Ali Lavasani, M. & Bakhshaish, A. R. (2013) Predicting Marital Satisfaction on the basis of Attachment Styles and Self-differentiation. *Family Research Quarterly*, 32 (8), 463-441. (Persian).
- Thanagouvi, M., Jan Bozorgi, M. & Mahdavian, A. R. (2012) The Relationship between Couples' Communication Patterns with Marital Satisfaction. *Quarterly Journal of Islam and Psychology*, 5 (9), 77-57. (Persian).
- Vaziri, SH., Lotfi Kashani, F, Hosseinian, S., Bahram ghaffari, S. (2010). Sexual self-efficacy and marital satisfaction. *Thought and Behavior in Clinical Psychology (Thought and Behavior)*, 4(16), 75-81. (Persian)
- Woodin, E. M. (2011). A two-dimensional approach to relationship conflict: Meta-analytic findings. *Journal of Family Psychology*, 25(3), 325-335
- Waller, M. A. (2001), Resilience in ecosystemic context: Evolution of the child. *American Journal of orthopsychiatry*, 71, 290-297.
- Yousefi, N. (2011). Evaluation of psychometric indices of the Family Self-Separation Scale (DSI-2). *Family Counseling and Psychotherapy*, 1(1), 19-38. (Persian)
- Zarei, S. (2019). The mediating role of self-differentiation in the relationship between resiliency and marital burnout in married women. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 6 (2), 62-73. (Persian).

Investigating the Role of Self-Differentiation in Predicting Communication Patterns: The Mediating Role of Psychological Capitals

Sharifi, Mohammad¹., Asghari Ebrahimabad, Mohammad Javad².,
& Salayani Faezeh³

Received: 2019/08/05

Accepted: 2019/12/20

Effective communication between couples is widely recognized as an effective component of a successful marital relationship, and marital dissatisfaction is the most common reason for couples to seek couple therapy. The aim of this study was to investigate the role of self-differentiation through the mediating of psychological capitals in predicting communication patterns. This was a descriptive- correlational study. The sample consisted of 250 married women residing in Mashhad selected by convenience sampling method and they completed the Communication Patterns Questionnaire, Psychological Capitals Scale, and Differentiation of Self Inventory. The results of the Pearson correlation showed that psychological capitals were significantly correlated with constructive communication, demand/withdrawal communication, and mutual avoidance communication and also self-differentiation was related to constructive communication, demand/withdrawal communication, and mutual avoidance communication. The Bootstrap test also confirmed the mediating role of psychological capitals in the relationship between self-differentiation and communication patterns. Overall, the results of the present study showed that couples 'communication patterns can be predicted through self-differentiation and psychological capitals and also self-differentiation is related to the couples 'communication patterns with mediating psychological capitals. Psychological capitals are one of the variables affecting the quality of marital relationship and marital interactions.

Keywords: communication patterns, psychological capitals, self- differentiation

1. Dept of Education and Counseling psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran
2. Dept of Education and Counseling psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran (Corresponding Author) Mjasghari@um.ac.ir
3. Dept of Education and Counseling psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran